

רכיבי החינוך הלשוני

בית הספר נועד להכשיר לומדים לתפקוד אורייני רב-פנים בחברה ובתרבות.

פיתוח כשירויות אורייניות בבית הספר פירושו יצירת נגישות אל הטקסטים הדבורים והכתובים בתחומי דעת שונים ולצרכים חברתיים שונים. יתר על כן, התפקוד האורייני מאפשר ללומדים ליצור בתוך התבניות הטקסטואליות ועל פי המטרות שהוצבו: לימודיות, תקשורתיות, חברתיות.

בבית הספר מפתחים התלמידים במפורש ובמכוון דרכי התבטאות בלשון הדבורה ובלשון הכתובה. דרכי ההתבטאות הללו, שיש בהן זיקה בין הלשון הדבורה ללשון הכתובה, משמשות למגוון מטרות וצרכים חברתיים ותרבותיים.

בית הספר מזמן מגוון רחב של התנסויות בקריאה ובכתיבה: קריאה ביקורתית של טקסטים, שימוש מקיף ויעיל בטקסטים, עמידה על הזיקות שבין הטקסטים לבין ההקשר שבו נוצרו, יצירה בתוך הטקסטים ובעקבותיהם.

בבית הספר פוגשים התלמידים מבחר מן היצירה התרבותית של החברה: יצירות ספרות וטקסטים מהמקורות היהודיים, והופכים אותם לחלק ממטענם התרבותי האישי.

עיסוק בטקסטים כולל לימוד מובנה של מבנים לשוניים ודפוסי שיח, שמטרתו לצייד את הלומדים בכלים לשוניים משוכללים למגוון צרכים: לביטוי אישי, לביקורת, לניתוח ולהערכה. לימוד זה מצריך הוראה מהטקסט אל הלשון ומהלשון אל הטקסט, כי להפקת טקסט נחוץ ידע מובנה של יסודות השפה שבאמצעותה נבנית המשמעות, ולהבנה אמתית של תופעות לשוניות נחוץ להיווכח בתפקידן בהקשרים טקסטואליים.

יש לשאוף שלימוד המבנים הלשוניים ודפוסי השיח יהיה קשור לצורכי הביטוי של התלמידים בהווה ובעתיד בבית הספר ומחוצה לו, וישרת את המדברים והמקשיבים, הקוראים והכותבים. כך ניתן יהיה להציג ולהדגים

את הקשרים המרכזיים שבין תפקידו החברתי-תרבותי של הטקסט לבין רכיבי התוכן, רכיבי השיח ורכיבי הלשון של הטקסט.

הידע הלשוני, הכולל ידע על השפה וידע על דפוסי השיח, הוא חלק בלתי נפרד מהמטען התרבותי שאדם צריך לשאת באמתחתו.

כדי לטפח כשירות אוריינית, נחוץ:

- ליצור אפשרויות שיחה, קריאה וכתיבה של מגוון טקסטים דבורים וכתובים, מסוגות רבות, למטרות שונות ומעולמות שונים.
- ללמד באופן שיטתי ומכוון את המבנים הלשוניים, את דפוסי השיח ואת מערכת הכללים של השפה.
- ללמד להשתמש בידע הלשוני הנרכש לצרכים חברתיים.
- ללמד תהליכי הפקה של טקסטים דבורים וכתובים הכוללים תכנון קריאה, כתיבה ושיחה, שכתוב וחזרות, הערכה והוצאה לאור או הצגה של הדברים.
- לעקוב אחרי התקדמותם של התלמידים ולתכנן את ההוראה בהתאם לכך .